

```

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
X                                                                 X
X                                                                 X
X           O R D E   D E R   V E R D R A A G Z A M E N           X
X                                                                 X
X           Hoe kan een mens de werkelijke waarden in           X
X           het leven onderkennen en hoe moet hij daar           X
X           mee handelen?                                         X
X                                                                 X
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

```

24 januari 1989, eerste deel.

Goede avond, vrienden

Het door uw opgegeven onderwerp is een bijna onmogelijk onderwerp. Het is namelijk zó: de mens onderkent de dingen met zijn verstand en wat hij met zijn verstand herkent is over het algemeen onjuist. Ook als hij het goed noemt. Hij let heel weinig op zijn gevoel, soms laat hij zich wel door zijn gevoelens drijven. Maar waar nu zijn verstand en zijn gevoelens samenkomen daar ontstaat een eigenaardige bevrediging, wanneer je daar op reageert. Die reactie is dan eigenlijk datgene waarvan je kunt zeggen dat het van waarde is.

Maar hoe wil je zeggen wat van waarde is in je leven? Hoeveel mensen denkt u die u tijdens uw leven hebt beïnvloed? Op de één of andere manier? Bijna niet te tellen. Soms een vreemdeling door een enkel woord. Soms hebt u alleen maar een gesprek onderbroken door alleen maar langs een paar mensen heen te lopen. U heeft daardoor iets veranderd. Wat is nu van die dingen van betekenis geweest voor ú en wat niet? Voor ú zijn die dingen betekenisloos. Na uw dood zult u ontdekken dat heel vaak juist die dingen die je onbelangrijk vond, erg belangrijk zijn geweest.

Dat houdt in dat je pas tot erkenning komt van werkelijke betekenis op het ogenblik dat je niet meer gebonden bent aan het kader van stoffelijk denken, wat kaderdenken is en raamdenken, waarbij een sociaal religieus kader is ontworpen, waarop u dus eigenlijk uw oordeel en uw reacties baseert. Het is praktisch niet reëel te beantwoorden. Maar wat leren we dus wanneer we dood zijn, die tijd komt ook, laten we het zó zeggen: dat sommige momenten in je leven soms erg onbelangrijk schijnen, maar toch héél sterk in je leven, terwijl andere dingen verdwijnen.

Als je daar mee bezig bent ná je dood, dan zeg je ja, dát is eigenlijk mijn leven geweest: enkele hoogtepunten met daartussen allerlei in feite onbelangrijke dingen. Soms beleef je dat zelf, dan heb je zo'n hoogtepunt. Het eigenaardige is dat het nog erger blijft rondreunen dan de beste uitgedokterde slagzin van een groot bedrijf of een melodietje. Je raakt het niet meer kwijt. En als dát nu tien, twintig jaar heeft geduurd, dan weet je dat dát iets is wat voor mij van enorme betekenis is. Je blijft er steeds weer aan terug denken en eigenlijk zijn het een paar details, misschien wel dat je op je verjaardag thee-rozen hebt gekregen of iets dergelijks.

Kijk en dán weet je dus: dát was belangrijk. Wat was het belangrijke eraan? De volledige beleving. Je kunt de dingen niet half doen. Maar op sommige momenten ben je werkelijk met je gedachten, met je gevoelens, met je waarnemingen een eenheid. En daar waar die eenheid optreedt. En daar waar die eenheid optreedt daar ontstaat niet alleen maar een psychisch fotogram, waarin dus het geheel met de belangrijke punten is

vastgelegd. Er ontstaat ook in jezelf een soort beleving, ik zou haast zeggen: het is een stilte die de verrukking soms nabij komt. Wanneer je weet, wat je daartoe brengt, wat hier dus een rol speelt, dan zul je vanzelf zeggen: ja, ik heb het meer nodig. Iemand, die één keer zo'n ogenblik van mystieke ontruktheid heeft beleefd, die hunkert er altijd naar terug. Dan kun je zeggen dat je het graag bereiken wilt, maar dan kom je tot niets. Maar je kunt ook zeggen dat het een relatie was, ergens met mensen met omgeving, het was die relatie, die samenhang. En ik zoek parallellen met die samenhang zoveel als ik kan.

Dan ontstaat er een heel eigenaardig iets. U beleeft in de eerste plaats, meestal niet zo sterk als de eerste keer dat vreemde, mystieke ontrukt zijn voor een ogenblik. In de tweede plaats ontdekt u dat u veel sterker bent op dat ogenblik. U hebt daarna het gevoel of u helemaal bent opgeladen met nieuwe energie. Kijk, en dát is nu erg belangrijk. Want met die energie moet je dan ook iets dóen, gebruiken. Niet alleen zeggen dat je je zo vrolijk en zo blij voelt vandaag, maar je ook afvragen hoe of je dat op de één of andere manier in de wereld verder kunt brengen.

Dat gaat van de huisvrouw, die ineens aan de schoonmaak begint tot de putjesschepper die plotseling een vriendelijk goeiendag voor iedereen heeft, terwijl hij deftig als rioler staat te werken. Je moet je realiseren waar het omgaat. Op zo'n ogenblik ben je een eenheid. Zelfs dat super-ik of hoger-ik of hoe je het noemen wilt is tijdelijk in harmonie met ál die andere voertuigen. Er is op dat ogenblik maar één ik. Dat ene ik is verankerd in het tijdloze. En alle krachten, die in dat tijdloze deel zijn van je wezen, die worden als het ware beleefd. De volledigheid, die juist het eindelijke einddoel is, wordt wel niet begrepen, maar ze wordt toch voor een ogenblik ondergaan.

Nu zul je zeggen dat je daar weinig aan hebt en wat is dan een hoogtepunt in je leven? Soms zeggen mensen: toen ik een academische graad haalde! nou ja, goed. Dat is een soort leedvermaak voor de rest van de mensen. Zo iemand voelt zich plotseling uitverkoren en belangrijk en als hij daar later niet vanaf komt, heeft iedereen daar last van. Een ander zegt: toen ik trouwde. Weer een ander: het eerste kind. Weer een ander, ja ik weet niet waarom, maar toen ik aan zee stond, of toen ik de toren van Pisa scheef zag hangen moest ik aan ome Dirk denken, had ik zaterdag ook zo.....

Dan heb je daarmee een moment voor jezelf vastgelegd, maar waarom? Kijk, bij die zee kan ik me voorstellen. Geconfronteerd worden met een voortdurend bewegende oneindigheid van water en waar de lucht overgaat in water zover je kunt zien, ja dat kan een groots beleven zijn. Als je dan het gevoel krijgt van nietigheid en gelijktijdig deel zijn van een oceaan, ja, dan is het gebeurd. Maar als je nu een plan doorvoert, het is prettig toch, een schat van een meid of een prima jongen.
Maar dát is gewoon maar een zelfvoldoening, een beantwoording aan een zelf gestelde norm zonder meer en die norm is menselijk gesteld. Ja, ik gun het u van harte dat u het allemaal voortdurend hebt, maar er moet dan een ogenblik komen dat u tegen uzelf zegt ja, maar wat is er nog meer. En dan kom je soms terecht in allerlei psychische belevissen. Mensen treden een hele tijd uit en dan ineens is het afgelopen. Dan zeg je als ik dat nu maar terug kon krijgen! Nee, niet dat uittreden is belangrijk, maar het gevoel dat je in die uittreding vond. Bange stilte misschien ook wel. Volledig rusten ergens in een omgeving van groene weiden of zo iets. Dat is het belangrijke, de vorm niet. Maar de inhoud die het beleven bepaalt, wel. En op die manier kun je toch wel een aantal ogenblikken in je leven vinden waarvan je zegt ja, die waren toch erg belangrijk.

Er is een film gemaakt destijds "the citizen Kane" In the citizen Kane was het raadsel En iedereen denkt er iets anders van. Wat was het? Swaty, waar hij gelukkig mee was geweest. Elke oudere mens kent bepaalde herinneringen waar hij eigenlijk niet te veel over kan praten, maar die kostbaar zijn. Dat zijn de grote momenten in je leven maar op het ogenblik dat ze er zijn beleef je ze wel, maar je kent ze niet en op het ogenblik dat je ze kent, is het beleven eigenlijk voorbij.

Het onderwerp dat u hebt gesteld is onmogelijk te beantwoorden. Wat doe je er mee? Je doet er niets mee, je bent het.

+ Is het een soort herkennen, iets van jezelf?

- Ja, een herkennen van jezelf zit er in. Ik heb dat zoëven gezegd, het is een harmonie waarbij tijdelijk je gehele wezen een eenheid vormt. En het wonderlijke is dat in die herkenning, waar je als het ware jezelf als totaliteit omschrijft, zonder het te weten.

+ Is het logisch dat je dat juist als het ware op de dieptepunten van je leven ondergaat?

- Die dingen zijn nooit logisch.

+ Is het misschien mogelijk dat je op die momenten situaties creëert?

- Je kunt die situaties niet altijd creëren ook. Het zijn dingen die ontstaan waar jij deel bent van het grote geheel. Maar je zou het zó kunnen zeggen: het zijn hoogte- en dieptepunten vanuit het menselijk denken.

Er zijn religieuze groeperingen, die een voor Westerlingen zeer orgiastisch karakter hebben. Deze mensen komen daar met eten, drinken en sex en alles, geuren, ze zijn als het ware verdoofd. Maar ze bereiken een hoogtepunt, een contact met iets anders. Er zijn ook mensen die de woestijn intrekken en daar met een beetje drinken misschien, maar zonder eten een hele tijd rondlopen. En die dan ook op een gegeven ogenblik tot een herkenning komen. De moeilijkheid is dat je het niet kunt uitdrukken. Te vaak zoeken de mensen naar deze dingen zonder eigenlijk te weten wat ze betekenen.

De Indianen bij voorbeeld, die trekken er op uit om hun beschermgeest te vinden, de jongelui dan. Ook dolen, praktisch geen eten, geen drinken, geen slaap, niets dan eenzaamheid. En dan komen ze op een dieptepunt van hun energie en dat dieptepunt van hun energie geeft hun dan plotseling een beroering met het "andere." Maar nu het typerende: dan kijken ze en dan zeggen ze dat ze daar een bunzing gezien hebben of een wasbeer of een slang of er is een blad naar beneden gekomen, dát is dus mijn beschermgeest. En dat is de fout die we mensen altijd weer zien maken.

Maar er zijn ook mensen die op een gegeven ogenblik zo blij zijn met iets, dat zij daardoor eigenlijk helemaal vergeten wie ze zijn en op dat ogenblik ontstaat hetzelfde. Maar één ding kun je wel zeggen, het is altijd een extreem gebeuren, dat wel. Het is dus nooit iets wat gewoon tussen het kabbelen van het gewone leven door opduikt. Er zijn altijd bijzondere achtergronden nodig om voor de mens die eenwording van zijn wezen, zijn besef, zijn gevoel, zijn totale geestelijke inhoud mogelijk te maken.

Ja, het is een beetje moeilijk om het allemaal uit te drukken, maar...

+ vraag over het denkproces en de betrokkenheid met bovenstaande.

-Het denkproces in zichzelf is gebonden aan bepaalde regels. Dat wil zeggen dat het een beperking inhoudt van het werkelijkheids besef, maar ook een beperking van het ik-besef. Pas op het ogenblik dat die twee wegvallen, krijg je dus die eenheid. Je kunt dus niet zeggen dat je er met denken kunt komen.

Zo lang het hogere denken denken blijft, kom je er niet dichterbij. Dan is het verschil nihil. Op het ogenblik dat wat u hoger denken noemt op de stelling is waarin beseffen overblijft zonder rationalisaties, zou ik zeggen ja, dan kom je er wel dichterbij. Het ligt er dus maar aan hoe hoog u denken wilt omschrijven. En ik denk dat de grote moeilijkheid is, u ziet ik zit ook al te denken en nog met de hersens van een ander ook, maar ik denk echt zo dat de meeste mensen het denken overschatten.

Wanneer de timmerman denkt en zijn denken als een beitel of een zaag beschouwt, dan zegt hij het te gebruiken voor een bepaalde taak. Maar als hij zegt dat denken nodig te hebben, want zonder dat denken geen timmerman te zijn, dan belet zijn denken hem om intuïtief gebruik te maken van bij voorbeeld de beste kwaliteiten van het hout. Je hebt dat bij houtsnijders. Mensen die er eigenlijk heel weinig van af weten, maar die met twee gutsjes en drie mesjes kunstwerken scheppen dat je zegt hoe is het mogelijk. Omdat ze precies in het hout als het ware voelen wat er in zit.

Kijk en dat is geen denken meer, hun werken is het uitvloeisel van hun zeg maar instinctief tijdelijk eens zijn met de materialen. Maar als je kijkt naar Zuid-Nederlands snijwerk bij voorbeeld uit ongeveer 1400/ 1500, 1600 ook nog wel, dan kun je heel veel voorbeelden zien van juist die manier van werken. Je ziet daarnaast en dan kom je in de zeventiende en achttiende eeuw, het geconstrueër tussen het bewust in een bepaalde figuur werk en als je dan heel goed kijkt dan zie je dat het groeiende en als het ware doorweven zijn met het materiaal, op de achtergrond is gekomen. En dat de lijnen in wezen versierd zijn wanneer je de structuur van het hout bekijkt.

+ Een werkelijk kunstenaar doet dit dus?

- Een werkelijke kunstenaar is iemand die gegrepen wordt door het geen hij doet en daardoor doet zonder te overwegen wat hij doet.

+ Geldt dit ook voor dichters?

- Voor heel veel dichters ook. Niet voor allemaal, omdat het metrum van een gedicht vaak een hele grote rol speelt en men zich gebonden acht aan een bepaalde versvoet of iets dergelijks. Maar iemand die het beheerst, gebruikt deze vormen dan instinctief. Dichten is een aanvoelen van een werkelijkheid en het vinden van klanken, die erbij passen en die klanken dan omvormen tot woorden.

vraag -- hoesten.

Ik, ik ben de stem, want spreker ben ik niet

En als ik aldoor zie, de zon vergie

de waarden doorlaat die ik begeer, ik houd de assen maar niet meer.

Voldoende antwoord? Nee, niet van Gazelle. Nee, ik ben Gazelle niet niet geweest, wel gezellig. Nee, ik ben nooit zo priesterlijk van aanleg geweest. Dit is van mijzelf.

+ Men zegt dat de pas overleden Dali ook een kunstenaar was.

- Hij was een levenskunstenaar. Dat is niet alleen een kwestie van smaak, maar ook van begrip. Voor zover ik mij herinner heeft hij een paar perioden gehad waarin het hem werkelijk om zijn werk ging. En in die periode heeft hij allerlei dingen geschapen van de kruisiging tot de verzoekimng van Anthonius, het is het begin van zijn christelijke periode eigenlijk geweest. Waarin hij dus zó gestoken helder en scherp zijn visioenen weet uit te beelden, met zo'n evenwicht van kleur, dat je je af moet vragen wat de man eigenlijk doet. Zijn eerste periode was meer Freudiaans denken, dat was een poging om de psycho-analyse uit te drukken op doek. Dat is niet altijd gelukt. Maar juist in die periode dat hij tot christelijk denken óver begon te gaaan, was hij

uitstekend. Maar toen hij daarnaast van ^{hoesten?} begon te horen en van zijn tikkeltje...ja, toen ging het eigenlijk de verkeerde kant met hem uit en daarna is hij in de reclame terecht gekomen. Toen wilde hij alles zijn en daardoor was hij in wezen alleen een uithangbord.

+ Ja, maar dat is dus de oorsprong van onze vraag: wat zijn de werkelijke waarden en hoe moet ik daar mee handelen? Deze man heeft dus een periode gehad dat hij met de werkelijke waarde bezig was, onderken je nu werkelijk niet dat je op een gegeven moment uit gaat glijden?

- Ja, maar dat geef je jezelf niet toe. En u moet rekenen, we hebben het hier over Dali, een zeer ^{exorbitante} persoonlijkheid, ook al in zijn jeugd en een man die eigenlijk altijd zichzelf op de voorgrond wilde plaatsen. Haantje de voorste spelen. En wanneer je dan terecht komt in een situatie waarbij plotseling geld erg belangrijk wordt, en dat kwam eigenlijk al toen hij huwde, daarvoor zelfs al iets, dan ga je niet meer denken in de waarde van uitdrukking, maar in tegenwaarde.

En op het ogenblik dat je dat gaat doen, verlies je je spontaniteit. En dan ga je dus construeren. En als je dan ook nog jezelf tot een wereldwonder wilt uitroepen, ja dan ga je in wezen gekke dingen doen en die meet je een enorme symbolische betekenis toe en gebruik die dan om jezelf te verheffen boven degenen die dat niet begrijpen.

Heel veel kunstenaars van deze tijd zijn in feite knutselaars met een redelijke vindingrijkheid. Ik kan respect hebben voor iemand die een conserveblikje of een motorrijtuig prima weet neer te schilderen, maar... het zegt mij niets. Wat hij doet is vakwerk, maar het is in feite een uitbreiding van het werk dat de huisschilder ook wel heeft gedaan. Maar op het ogenblik dat iemand datzelfde blik neemt en het verfomfaaid neerzet tegen een kale achtergrond, dan wordt het een symbool van vergankelijkheid en op dat ogenblik spreken en dan zult u ook zien dat de kleuren niet helemaal natuurgetrouw zijn, dat er als het ware een waas doorheen trekt.

Dan spreekt het, dan is het kunst. Kunst is zien en ziende ^{zien} achter het geziene. En datgene wat je dus in het zien beleeft, weergeven, zodat het ook voor een ander een zichtbaar iets wordt. Beleefbaar kun je niet altijd zeggen. Heb je het over beeldende kunst, dan zeggen we zichtbaar worden. Wanneer u denkt aan beelden van Moore bij voorbeeld, die abstracte beelden, ze hebben een titel ze hebben een betekenis. Als je erbij staat dan kun je die er heel vaak in terug vinden. Er zijn lijnen ergens, schaduwen, weerkaatsingen en als je er goed naar kijkt dan spreken ze, maar ze zeggen niet wat de kunstenaar wilde. Ze zeggen welke relatie er tussen het object en jezelf ontstaat en de kunst van de kunstenaar ligt dus niet in het verfomfaaien van een stukje werkelijkheid tot het onherkenbaar is geworden, maar aan de hand van een beginbeeld het vinden van een samenspel van waarde waar door anderen in zich een eigen herschepping doormaken.

Dat is in wezen vaak een mede-spirituëel proces. Omdat je het niet alleen rationeel kunt benaderen.

+ vraag over Leonardo da Vinci en Picassob.v.

- Dat ziet u goed. Werkelijk kunstenaarschap is een verwevenheid met het onzegbare, waar uitdrukking wordt gegeven vaak volgens de eisen van de tijd en volgens de eisen van eigen beurs ook. Met andere woorden, je maakt iets wat verkoopbaar moet zijn. Rubens heeft hele mooie dingen gemaakt. Maar we moeten ons wel realiseren dat Rubens die dingen heel vaak maakte omdat ze besteld waren. Het was dus niet zijn eigen denkbeeld dat hij uitbeeldde. Maar in het denkbeeld legde hij iets van eigen gevoelens neer. Nu is het opvallend dat bij heel

veel van de voorstellingen die Rubens heeft gemaakt, veel te grote doeken voor deze tijd, dat daar details op voorkomen, achtergronden die echt niet besteld zijn. En die leven dan vaak veel intenser dan de hoofdvoorstelling.

De normaliteit van deze wereld berust op de onderdrukking van de emotionaliteit, een vergroting van rationaliteit en dan een normering van elke aard. Een genie is gek, maar een genie is een gek wiens gekte bruikbaar is.

Ik vind deze wereld een krankzinnige wereld. Er lopen mensen op hun borst te kloppen vanwege hun I.Q. die ze alleen te danken hebben aan de kukeleku's van andere I.Q.'s die ook niet beter wisten te vragen of beter wisten te meten. De werkelijkheid is verinnerlijking. Wat van binnen uit komt dat wordt een groot besef. Je kunt een grasstengel met zijn stengel, met zijn blaadjes, met zijn graanachtig zaad kun je eenvoudig ontleden natuurlijk. Je kunt precies zeggen wat het is, van elk celletje zelfs en je hebt dat gras.

Je kunt er alleen naar kijken en als het ware voelen hoe het verworteld is. Hoe het met anderen verweven eigenlijk zijn levenskracht pas krijgt. Dan weet je wat gras is. En dat gras is levend. Het andere, sexy, datgene wat in je al verstoord is.

+ Slechts gedeeltelijk verstaanbare vraag over I.Q.

- Dat heeft niet met een I.Q. te maken. Er zijn mensen, mystici, die volgens anderen idioten zijn, maar die in zichzelf baas zijn voor God en God is hun werkelijkheid, ze zien hem in een boom of in de zon of ze zien hem ergens anders. En ze voelen zich met hem verwant.

En ze beleven hem intens. Denkt u niet dat die veel meer doormaken op zo'n ogenblik dan de geleerde professor, die alles deskundig en herhaald van te voren heeft beproefd?

+ Kan je die dingen dan beter alleen maar met je gevoel benaderen?

- Ik ben met een normering bezig. Wanneer je gaat kijken of het goed of kwaad is. Maar wat vandaag goed is, kan morgen kwaad zijn. Hoe past het op dat ogenblik in het geheel in? In de sfeer van de gehele geest, dat is belangrijk.

+ Daar kun je over nadenken, maar dan kun je wel van die werkelijke waarde af komen te staan.

- Als je gaat proberen om dat af te meten anders dan aan het gevoel van geluk dat het je brengt of de bevrediging of hoe je het noemen wilt, dan raak je inderdaad met je denken vaak verder van de waarheid af. Dus niemand die verder van God afstaat dan een theoloog. Want zijn God is geen leven meer. Het is een reeks van regels en wetmatigheden geworden. En dat is het enige wat een Almachtige ooit kan zijn.

+ Maar het denken over dingen hoeft toch niet te leiden tot dogma's?

- Het hoeft niet te leiden tot dogma's. Kijk, denken heeft zin, als een oriëntering, als een kompas. Maar de vordering, de vooruitgang komt pas als de beweging komt en die wordt niet overdacht, die is er. Het is de beweging die het resultaat brengt, niet het kompas. Het denken kan je helpen om richtingen te vinden die voor u heel belangrijk zijn. Maar wanneer die richting eenmaal ingeslagen wordt, dan is het geen denken meer.

Als een mens alleen met zijn benen loopt, loopt hij in de afgrond. Als een mens de wereld alleen met zijn ogen ziet, dan ziet hij niet wat zij is. En wanneer hij ze alleen maar aanpakt, dan is hij blind voor de werkelijkheid. Maar wanneer al die dingen samen treffen, de beweeglijkheid, het zien, horen voelen, dan ontstaat het beeld van een nog steeds persoonlijke werkelijkheid. Wanneer in dit beeld dan de persoonlijke beleving komt van verbondenheid, sterft eigenlijk

een deel van dat denken weg. De definitie is weg. Daarvoor in de plaats komt het beleven, het ondergaan, waarbij het ik nu niet meer centraal is, maar het geheel het ik definieert en niet het ik het geheel. Ik weet niet of u het volgen kunt? Ja, we zijn wel diepzinnig af en toe. Misschien is dat ook wel veel leuker. In één van de bekende gezangen staat: vanuit de diepte roep ik tot u, o Heer, maar als je niet vanuit de diepte roept, roep je niet en als je niet roept, krijg je geen antwoord.

U ziet hoe dit onderwerp ons op een totaal ander chapter kan brengen zo nu en dan. Want wie zal nu zeggen wat goed is en wat doe je er dan mee en dat je op kunst terecht komt dan. Dus leven is alles. Niet dat alles op zich God is, het is er een deel van. En zo is het met de werkelijkheid, uw eigen wezen, uw eigen beleven, met al wat u zo doormaakt. De voortdurende verandering, die steeds weer uitmondt in een vernieuwing. En altijd weer blijft daar die band met het geheel, die soms alle tijdelijke omschrijvingen en erkenningen overvleugelt.

En daar waar dat gebeurt daar spreekt tijdloze quick met het ik over de kracht die het ik als bron van zichzelf erkent. Ja u kunt er lang of kort over praten, maar dat zijn dingen die zijn niet met woorden te schetsen. En die kun je ook niet in vakjes indelen. Als u een levend wezen, een koe bij voorbeeld hebt en u gaat hem uit elkaar halen, de ribblappen, het kopvlees, enfin noem maar op dan kunt u niet meer zeggen dat u een koe hebt. Het is een koe geweest.

Maar als wij proberen om de dingen na te gaan, dan hebben we het over wat is geweest. Dat kunnen we wel in stukken delen, maar het leeft dan niet meer. De grote kunst is geloof ik om elke dag opnieuw in jezelf te zoeken en het gevoel van tevredenheid of verwantschap of verbondenheid dat je eigenlijk verder drijft zonder dat je weet waarom. En van daaruit dan te volbrengen ook binnen een kader dat voor mensen nu eenmaal bestaat, binnen dat kader laat je daardoor bewegen.

Je kunt niet zeggen dat het goed is of kwaad, je kunt zeggen dat het is, dat het leeft, dat je nu even werkelijk leeft. Maar zodra je dan weer terugvalt op je afwegen tegen het bestaande, het klasseren van de dingen, dan is het geheel wég. En wat overblijft is een gevoel, het is een omschrijving, die niet veel meer is dan de dop rond een ei waaruit leven geboren was. Ja, we zitten erg te filosoferen, misschien vindt u het erg en wilt u wat anders horen, dan zegt u het ook maar.

+ Ja, Wat ontmoet je als je dood bent voor een beter begrip?

- Jezelf. Je ontmoet jezelf in al je beleving. Maar in al je belevingen ben je nu één met al wat in die beleving een rol speelt. Als je dus iemand een klap geeft dan weet je niet alleen dat je hem gaf, maar je weet ook hoe de ander het onderging. Wanneer je een mens gelukkig hebt gemaakt, dan is het niet alleen je eigen beeld van dat geluk, maar ook de werkelijkheid van dat geluk, die naar je toe komt vloeien.

Als je iets hebt gedaan zonder er bij na te denken misschien en het is voor een ander groot of belangrijk geweest, je denkt terug en dan zie je hoe belangrijk je kunt zijn voor een ander. Het is niet te omschrijven, het is een ontmoeting met jezelf met de totaal-inhoud van jezelf. En alles wat voor jou op de één of andere manier van belang was, dat komt daarbij naar voren.

+ Misschien dingen die je nu niet belangrijk vindt?

- Meestal. Meestal dingen die je nu niet belangrijk vindt. Of waaraan je nu een beetje schouderophalend voorbij gaat. Het verstand kan de belangrijkheid van de totale persoonlijkheid niet beseffen en als je met je verstand bezig bent dan vraag je dus naar dingen die passen in

het redelijke patroon. Maar het redelijke patroon is zó'n klein stukje van de héle werkelijke persoonlijkheid. En dan komt die pas aan de beurt.

+ Dan wordt je dus geconfronteerd met de werkelijke waarde die het leven je gegeven heeft. Kan je er dan ook iets mee doen?

- Nee, je bènt het. Kijk, als u alleen verstandelijk bent, dan bent u een enorme bol met één taster, meer niet. Dan kunt u maar heel weinig bereiken, heel weinig reageren. Maar elke daad, elke erkenning, elke beleving wordt ook een taster in de geest. En hoe meer tasters je hebt hoe meer je het geheel van je omgeving gelijktijdig kunt aanvaarden. Met hoeveel meer entiteiten en persoonlijkheden, krachten je als het ware kunt communiceren.

Het is dus een uitbreiding van je mogelijkheden, die ontstaat door de erkenning van je innerlijkheid.

+ Zijn dat gelijkgestemden of juist tegengestelden? Ga je die uit de weg?

- Als mens doe je dat meestal wel, als geest kun je dat niet. Het is namelijk zo dat wanneer ik het licht aanvaard en ik probeer nog steeds te herkennen dan moet ik ook het duister aanvaarden. Ik kan niet één van de twee hebben, ik kan ze alleen samen hebben. Ze bepalen onderling de betekenis, ze scheppen de gradatie. Je kunt niet zeggen dat het slechte jou niet beroert, alleen de betekenis van het slechte niet. Laat ik het zó zeggen. Wanneer je iets ziet alléén in de felle zon, zie je heel weinig. In de woestijn bij voorbeeld. Maar wanneer het felle zonlicht nu schaduwen gooit, da door de schaduwen zie je de structuur pas van de woestijn.

En zo is het eigenlijk met het leven ook. Het is de samenwerking tussen het hogere en het lagere, waardoor een beleefbaarheid ontstaat. Een kenbaarheid in zekere zin.

+ Je moet dus een keus doen, of niet?

- In redelijke zin is het een keuze. Maar dan kan er een keuze bestaan op het ogenblik dat de gehele persoonlijkheid in wezen daar zichzelf uitdrukt in de schijnbaar eenzijdige.

+ Je kunt er dus niets aan doen?

- Je bènt het. Door wat je bènt, beseft je. Maar door het beseffen groei je.

+ Houdt dat in dat door die verruiming van je persoonlijkheid (je wezen) door de erkenning van de werkelijke waarde zowel geen triomfgevoel als teleurstelling meer is, Dat het gewoon een beleving is van het geheel?

- Ja het is geen waardering meer. Triomfgevoel is er alleen maar als je een overwinning boekt. Maar je overwint niet, je bènt alleen. Al datgene wat menselijker wijs triomf is of nederlaag dat is voor het ik dat met zichzelf geconfronteerd wordt, zichzelf beseft eigenlijk, zodra het zich als deel van het geheel voelt, niet meer nederlaag of triomf. Het is gewoon fase van zijn. En heeft zijn betekenis dan ook niet positief of negatief, maar is dat alleen als de mogelijkheid tot verwerken van wat er buiten je bestaat.

Het is een onderwerp zoals u merkt, waarin het erg moeilijk is om te formuleren.

+ U heeft gezegd de verschillende ikken komen synchroon te staan op het moment dat je werkelijk weet waar je mee bezig bent. Als deze hele zaak synchroon staat, is dat het moment dat je werkelijk bent?

- Volgens mij wel, ja omdat je dan als geheel, als de werkelijkheid die je bent, bestaat en niet alleen als een pseudopode ervan, een uitstulping van de grote werkelijkheid. Het is er.

+ Maar een waardebesef is er dan geloof ik niet meer.

- Nee, je beleeft.

+ Beseffen is hier misschien toch niet het juiste woord, omdat er toch nog iets van formuleren bijzit.

- Ja, dat is duidelijk. Ja, hoe moet je dat zeggen.

Wanneer de droom de werkelijkheid doet smelten

Ik niet meer denk, maar slechts besta en onderga

Zo denk ik, ken het hele Al en keer toch tot mijzelve in,

want zelve ben ik mij op Al, zelf einde en begin

totdat ik ik niet meer kan zijn, tot mijn grens niet meer bestaat.

En àl wat is en àl wat was, mijn wezen ondergaan.

En antwoord met zijn zijn.

U ziet, ik grijp ook al naar de dichtkunst om dingen weer te geven, die heel moeilijk uit te drukken zijn.

We zullen het ook niet te lang meer maken. Maar nu we zo echt zitten te filosoferen en dat doen we eigenlijk...

Het onbekende is nodig om ons het bekende te doen beseffen. Kunt u dat volgen? Maar het besef dat het onbekende verwerkt, verliest zijn vermogen tot formulering van wat het ondergaat. De waarden veranderen op het ogenblik dat ik het van binnen naar buiten verleg. De componist hoort klanken van engelen en als hij ze neerschrijft...is het een stukje tingeltangel. Misschien kan ik het zo het beste uitdrukken. Wanneer je de oneindigheid hoort zingen en minuten samensmelten tot eeuwen in één zingende sfeer. Hoe moet je dat dan weergeven? Met een hobo? Met een harp? Er is niets om het weer te geven. In de mens en ook in de geest en in de vele werelden bestaat niets wat wéér kan geven wat innerlijk al beleeft wordt. Dan kun je alleen maar kleine fragmenten van je dromen schetsen, de taal, de uiting in de wereld waartoe u behoort. En zelf besef je de onvolkomenheid, terwijl een ander er misschien ondergang of verrukking uit voelt.

Dat zijn fragmenten. Het klinkt gek, maar hoe kun je een hemel bereiken als je niet door het diepst van het duister bent heen gegaan. Een hoe kan een hel bestaan, wanneer je niet weet dat er een hemel is? Beide zijn toestanden, emotionele toestanden in feite, maar de emotie moet in de erkenning van het andere gelegen. Zodra ik denk, omschrijf ik. Het is waandroom en waanbeeld in werkelijkheid. Als ik het duister voel, dan weet ik dat het licht bestaat en als ik mij baad in het licht, word ik mij bewust van het duister.

Het is het samengroeien van alle dingen, waaruit de werkelijke waarde van het leven, van het bestaan zou ik moeten zeggen, is gelegen. Het zijn de dingen die samenkomen, het zijn de krachten die samengaan, waarin de oneindigheid spreekt, de tijd ophoudt betekenis te hebben. U leeft, waar u ook bent, altijd in éénheid met Al. Laat het Al nu spreken, maar weet steeds waar duister is, is ook licht, waar licht is, is ook duister tot beide versmolten zijn, alleen het onzegbare zijn overblijft.

Jaja. U hebt met uw onderwerp aardig wat aan het rollen gebracht. Onthoudt u één ding. In uw wereld maken de kleren de mens en zo maken vaak woorden de waarheid. En de waarheid kan zonder woorden bestaan. Maar woorden zonder waarheid hebben geen betekenis. Zo, dit was heel filosofisch, ik ben misschien hier en daar iets te ver gegaan. Ik heb geprobeerd om het onzegbare dan tóch laat ik zeggen, tastbaar te maken. Waar ik gefaald heb, mijn excuses, maar volgende keer dan niet zo'n moeilijk onderwerp kiezen! En als u denk dat het geslaagd is dan weet u in ieder geval dat wij in ons onderling contact kunnen spreken over het onzegbare. Wanneer we maar niet denken dat we het daarmee duidelijk schetsen. Als we beseffen dat het een richtlijn kan zijn om te beleven. Vrienden, dank voor de gevoelens van verbondenheid, die hier en daar tamelijk sterk waren, prettige avond verder.

24 januari 1989 tweede deel.

Goede avond

U kent de spelregels, die gedeelte is voor de vragen, wie begint?

+ Hebben de sterren denkvermogen?

- Niet in de zin waarin mensen dat hebben, maar ze kennen processen die je met denken kunt vergelijken, ja.

+ Kunt u er iets meer over zeggen?

- Een ster functioneert in feite door een voortdurende uitwisseling. Van een kernmassa met wat je atmosfeer kunt noemen. Maar gelijktijdig vangt ze uit de omgeving materie in. En dat kan, dat schijnt een waterstofreactie te zijn, heel simpel, maar het kan ook veel ingewikkelder zijn.

Daardoor ontstaan dus allerlei spanningspatronen in de kern. Bepaalde van die spanningspatronen worden permanent, die zijn dus als het ware de structuur van de ster. Ze is niet alleen in staat haar eigen kenmerk uit te zenden, maar ze is gelijktijdig ook in staat te reageren door verschillende regionale uitbarstingen naar datgene wat ze buiten zich voelt. En dat is een proces van wisselwerking die je met denken kunt vergelijken.

+ IK dacht dat denken iets heel anders was.

- Ja dat denken de meeste mensen. Maar u moet één ding goed onthouden. De mensen denken dat ze weten wat denken is, omdat ze niet nadenken.

+ Dus, wat is denken?

- Denken is het opslaan van een aantal herinneringen, waarbij vergelijking van factor tot conclusies voert ten aanzien van huidige of toekomstige ontwikkelingen die in negen van de tien gevallen niet geheel juist zijn.

+ Ik dacht dat denken iets toevoegen was aan wat je al wist.

- Ja iets nieuws komt er zelden uit voort, het is alleen maar een herhaling van datgene wat reeds bestaat. Hoe denkt een kind? Een kind denkt in feite niet, een kind voelt. Op grond van zijn gevoelens komt het tot uitingen die reacties te weeg brengen op de buitenwereld waardoor een leergedrag ontstaat, er worden dus herinneringen vastgelegd en als het kind interessant en verstandig is dan heeft het ontdekt dat hoe harder ik gil, hoe eerder ik mijn zin krijg. Dus gilt het steeds harder.

Wat is de samenhang tussen denken en intuïtie?

- Menselijk denken is een redelijk proces, waarbij men stap voor stap van oorzaak tot gevolg gaat. Intuïtie is een erkenning van een oorzaak, misschien niet eens geheel bewust, waardoor men tot een conclusie komt zonder de tussenliggende trappen te doorlopen.

+ Is intuïtie tamelijk betrouwbaar?

- Als je ze vaak gebruikt, ja.

+ Maak je bij intuïtie niet gebruik van andere elementen?

- Er kunnen geestelijke of andere elementen bij zijn, er kunnen factoren uit enkele boven-bewustzijn een rol spelen, maar het zijn in ieder geval geen factoren die horen bij het bewust definiëren van een toestand. Het is eenvoudig het trekken van een conclusie zonder het te beredeneren. En als we ons realiseren dat de meeste dieren intuïtief reageren en dat een betrekkelijk klein gedeelte van een gemeenschap door denken wordt bepaald en we zien dan hoe lang ze het op aarde hebben volgehouden vóórdat de mens kwam, dan zou ik zeggen dat intuïtie voor de mens veel meer te gebruiken is. Als hij zijn gezonde verstand gebruikt, komen er alleen maar atoombommen

uit voort.

+ Hebben vrouwen niet een sterker gevoel van intuïtie dan mannen?
 - Nou, nee, je kunt wel dit stellen: de vrouw heeft een eigen vorm van logica, waarbij ze dus geneigd is om conclusies te trekken en dan terug te redeneren naar de begin-fase. Een man is meer geneigd om structureel op te bouwen, dus steeds factoren toe te voegen en dat betekent dat de vrouw dus veel sneller de eindconclusie bereikt dan de man. De juistheid van die conclusies...nou, ja. In beide gevallen onredelijk onbetrouwbaar, maar daar staat tegenover dat een vrouw haar eindconclusie, naarmate die minder logisch verkregen is, feller pleegt te verdedigen. Als het gaat om een ongeluk of iets dergelijks dan zitten we op een ander punt. Daar komt ook vaak inspiratie bij te pas

Inspiratie is het ontvangen van prikkels, waardoor het eigen denkproces verstoord wordt in zijn normale gang van zaken en beelden of reacties ontstaan die afwijken van de normale normen.

+ Moet je dat als positief of negatief zien?

- Dat ligt eraan van welk standpunt u uit gaat. Maar een inspiratie kan positief zijn als ze nuttig is, maar wordt meestal als negatief beschouwd omdat ze heel vaak vanuit uw standpunt schadelijke gevolgen met zich brengt. Op zichzelf is het gewoon invloed die je van buiten af bereikt.

Dat is het verschil dus tussen inspiratie en intuïtie: bij inspiratie werken factoren van buiten u mee, bij intuïtie is het bij elk proces zo dat herinneringspatronen feitelijk met elkaar in contact worden gebracht zonder dat daar een te volgen logische sequentie aan verbonden is.

+ Hoe kun je weten of een inspiratie zuiver is of niet?

- Daar kun je meestal niet direct achter komen maar er is wel een methode om het te leren. Het is namelijk zó dat inspiratie en intuïties die hebben een bepaalde toon. Soms hebben ze een toon en dan blijkt dat het juist was. Als u die innerlijke toon nu steeds als vergelijkende factor gebruikt en u zegt als het die toon heeft is het juist en de rest niet, kom je dus tot een juistheidsbepaling. En naarmate die juistheidsbepaling groter wordt, meer bijna automatisch gebeurt, heeft u te maken met een meer zuivere inspiratieve manier van werken.

+ onverstaaenbare vraag.

- Ja, wat moet ik dan zeggen? Trilling, gevoelswaarde? het is van alles wat. als een stem klinkt en heeft een bepaald timbre en wanneer dat timbre u aangenaam is, dan kijkt u meestal niet eens naar de rest. Dan reageert u dus emotioneel op die toon. Wanneer u nu weet dat dat altijd mis loopt, dan moet u dus zeggen als die toon klinkt is het negatief. Maar als het blijkt dat het altijd goede reacties met zich brengt, dan zeg je dus: het is juist. Waar die toon dus te horen is en waar die beïnvloeding bij mij ontstaat neem ik aan dat het zuiver is tot het tegendeel bewezen is. Waar het niet is, neem ik aan dat het onjuist is.

De eenvoudigste methode om het te leren is dus: alle intuïtieve momenten die u krijgt of inspiraties die u ontvangt, even vastleggen en dan gewoon verder gaan en later kijken of het juist was of niet. Als u dit een paar keer hebt gedaan dan komt u er vanzelf achter dat was wel goed en dat niet, het verschil tussen die twee. Probeer het je nog even voor te stellen. Je weet dus wat voor gevoel of sfeer of hoe je het nu maar noemen wil of toon daarbij past. En de toon waar ik het over heb heeft geen ... kan ik erbij zeggen.

Wie volgt?

+ vraag over de aura-uitstraling van de geest.

- De geest heeft een uitstraling die voor die geest specifiek is. Erkenningsvermogen, uitrustingsvermogen en alles in zijn vastgelegd als het ware, De aura is opgebouwd uit een aantal elementen, waar het geestelijk element de buitenste laag vertegenwoordigt. Die binnenste lagen vallen praktisch weg bij de geest. Daarbij komt in sommige gevallen nog iets wat astraal werkt. Dat is alleen maar in een lagere sfeer, in zomerland en zo.

+ Houdt dat in dat in het lichaam waarin u nu zit, dat dat geen aura uitstralingen heeft?

- Het heeft een eigen uitstraling van levensprocessen, het heeft een uitstraling die gemoduleerd is omdat mijn levenskrachten en die van het lichaam samenvloeien, dat betekent dus een lichte verandering en de uitstraling naar buiten is hoofdzakelijk de mijne op het ogenblik.

+ Maar kun je die dan nog interpreteren als aura?

- Ja, hoe wou je het anders noemen? Op dit moment is het de aura waarin deze mens het centrum is en het wordt dus beschouwd als de aura van deze mens onder bepaalde condities.

+ vraag over de belangrijkheid van de lichaamshouding bij oefeningen?

- Eigenlijk is het natuurlijk niet belangrijk, maar als u spreekt van Zen, Zen is een discipline en de beheersing die daar de basis is van een meditatie, baseert op de beheersing van het lichaam. Het meesterworden dus van het lichamelijke. Dan is de houding dus belangrijk als scholingsmiddel, niet als basis van de meditatie zonder meer.

Wanneer u yoga gebruikt dan zult u ook een zekere lichaamsbeheersing hebben, maar het belangrijke hierbij is dat we de juiste verdeling krijgen van de lichaams stroom. Een bepaald evenwicht dus. Levensstromen. Als je daarvan uitgaat, is het een goede basis om te mediteren. En als je bidt en je ligt op je knieën, ja als je knieën geen pijn doen zal het geen schade doen. En wanneer we het zogenaamde kruisgebed zien, u weet wel met die gestrekte armen, ik zal het niet demonstreren want ik weet niet wie ik anders een otater geef, maar dan heb je dus te maken met iets wat heel dicht bij Zen komt. Een overwinning van vermoeidheid en pijnfactor om daardoor te komen tot een groter intensiteit van gebed, ja.

Maar het gebed op zichzelf is alleen de erkenning van God en een poging om met die God te spreken en ik kan nog steeds niet inzien waarom een plechtig gezongen gebed in zichzelf belangrijker is dan een eenvoudig: dag God, ik ben blij dat ik er ben. Ik geloof dat dat verschil in de waarde van het gebed of de meditatie niet bestaat. Maar dat de mens bepaalde methoden kan gebruiken om tot een intenser gebed, een intenser meditatie te komen en dat die methode dan voor die mens het noodzakelijke werktuig kunnen worden.

Dus het is niet belangrijk, behalve wanneer je je hele methodiek van het bidden of wat anders daarop hebt gebaseerd.

+ Beïnvloeding van mensen zonder dat je het weet. Verantwoordelijk?

- Hoe kun je verantwoordelijk zijn voor dingen die je niet weet? Misschien weet je het gedeeltelijk wel, misschien ook niet. Doodgewone verantwoordelijkheid bestaat alleen menselijk, geestelijk eigenlijk niet. Er is geen verantwoordelijkheid ten aanzien van de ander, maar ten aanzien van een erkende foute voortkoming of je veroordeelt iets in jezelf. Dat is de redenatie, er is dus ik, ik. En niet ik verantwoordelijk voor een ander, dan zegt men dat je je naaste moet liefhebben. Maar hoe kan je je naaste liefhebben, als je jezelf haat? Dus: het begin van naasteliefde is...eigenliefde.

Maar eigenliefde mag niet gebaseerd zijn op uitbreiding van het begrip ik, maar op een betere relatie met andere begrippen van de duiding die met het ik vergeleken zouden kunnen worden. Wanneer ik iemand liefheb, beschouw ik hem als behorende tot mijzelf, zelfs als bezit. Dat ik daarvoor zorg, ja dat is heel vanzelf sprekend, ik zorg voor mezelf. Maar op het ogenblik dat dat niet het geval is, kan ik in de ander iets herkennen wat in mij bestaat en op grond daarvan die ander datgene geven waardoor de situatie ontstaat die voor mijzelf aanvaardbaar zou zijn. Dat kan voor de ander verkeerd zijn, maar ik heb het beste gegeven dat ik weet dat ik ken. Ik ben dus niet verantwoordelijk daarvoor, ik ben alleen voor mijn intentie verantwoordelijk.

Maar ik moet erkennen dat het in een ander een andere werking kan hebben en dat is dan de confrontatie die u, bij voorbeeld na uw dood, meestal na een paar dagen menselijk gezien, dat je dat dus moet erkennen.

+ Vraag over Stone Henge. Waarom?

- Stone Henge was in feite een tempel. Die tempel was ^{ondermeer} gebaseerd op zonnestanden. Als u goed kijkt dan zult u ook zien dat het eruit ziet als een hele grote zonnewijzer. Het was niet alleen zoals u het nu ziet met die afgewerkte steunpilaren in cirkelvorm met daarin die driehoek van altaar elementen. Maar er was nog een wal omheen ^{en} dat gaf in drievoud ook weer aan de drie omlopen. ^{Men dan een greppel}

Nu was er in de oude tijd het geloof dat Goden, en vraag nu in Godsnaam niet of het astronauten ^{waren} want dat weet ik ook niet, op bepaalde tijdstippen dicht bij de wereld waren. En op die ogenblikken de wisselwerkingen tussen mens en Goden eigenlijk het beste was. Het gebeurde meestal op één van de nachteveningen. Dus bij voorbeeld de zonnewende-tijd. Die dagen werden dan ook voor religieuze plechtigheden gebruikt.

Later werd het een soort Druïdens heiligdom, een machts symbool. En zodra iets een machtsymbool wordt, verliest het een deel van zijn eigen betekenis en dat is in Stone henge ook gebeurd. Ze zijn al vóór het ontstaan van de Druïden gebouwd. De Druïden hebben de verbetering ervan tot stand gebracht, zij hebben ook het altaar aangebracht, maar vóór die tijd bestond het allemaal al.

+ Kunt u zeggen het verschil tussen de eerst geborene en de enig geborene?

- De eerst-geborene is het begin van een reeks, de enig-geborene is het begin en einde in zichzelf. Of het enig kind. Wanneer men dit dus gebruikt in verband met Jezus, dan is het dus feitelijk beter om te spreken over de eerst-geborene, maar als je hem apart wilt zetten van het menselijk ras, kunt u over de enig geboren zoon praten. Met andere woorden: het is een terminologie die in het begin niet werd gebruikt en die pas ongeveer 190 na Christus in gebruik is gekomen en die uiteindelijk een hoofdformulering is geworden door Simon van Tarente en later ook nog onder andere door Ambrosius, die veel van de Griekse filosofie wist en later nog is belicht en bewerkt waardoor eigenlijk een soort dogma is geworden.

+ vraag over de kabbala.

- In de kabbala gebruikt men het wel maar daar is de omzetting erg belangrijk omdat wanneer je dit kabbalistisch gebruikt het resultaat van de omzetting is dus eniggeboren, dan zegt dit directe leer met de hoge kracht. Dan heeft het dus direct de betekenis van de verbinding en niet met persoonsdefinitie.

Ja, Maria heeft nog kinderen gehad en dat waren kinderen van Maria en van Jozef.

Die kinderen worden in de bijbel niet reëel genoemd, maar enkele keren aangeduid. Later wordt het begrip broeder uitgebreid in de apostelkring tot het gemeen, maar de bijzondere relatie bestond toch wel met Johannes. Dat was zijn feitelijke broeder.

+ Waarom is dat in de bijbel eruit gehaald?

- Ja, hoor eens even, als je een aanbevelingsschrijven stuurt over een nieuw product, dan zet je er toch ook niet alles in. Alleen datgene waardoor je product naar voren komt.

De meeste mensen vergeten één ding. Dat de Evangelien in feite werden als een propaganda middel, een middel om anderen te bereiken. Om een eenheid van denken over Jezus enzovoort tot stand te brengen. Dat is dus voornamelijk een pamfletistische bereiking in het begin. Ze zijn pas heilig geworden op het ogenblik dat een kerkelijke of machtsorganisatie wvl te verstaan, dat is dus na Constantijn, grijpt naar een aantal evangeliën, door de rechten van de kerk het meest worden bevestigd. Terwijl er voor die tijd vele evangeliën in omloop waren, waarvan de meeste vergaan zijn, sommige nog bestaan in verouderde kopiën in de Vaticaanse bibliotheek en enkele anderen in een Koptisch klooster bij China.

+ Vraag over het juiste aantal Evangelien.

- Tussen de 140 en de 160. Het juiste aantal ken ik ook niet. Wanneer u het aantal neemt dat in omloop was ongeveer 300 na Christus, daarbij rekenend de compilatie versies van bepaalde N-Afrikaanse kerkvaders dan komen we het dichtst bij de 40.

+ vragen over de inhoud.

- Een groot gedeelte van die dingen zijn overgedaan, maar bij voorbeeld bij de gelijkenissen komen er enkele voor die al behoorden tot de rabinale gelijkenissen van vóór Jezus tijd. Er is dus mischien het één en ander bij gedaan, Jezus kan het ook gedaan hebben. Hij had ook de neiging om te spreken in die rabinale gelijkenissen en bij een aantal van zijn dingen, zoals de bergrede bij voorbeeld moeten we zien als een poging, zij het ook verkort, weer te geven wat Jezus heeft gezegd.

Het is een inhoudsopgave. Want vergeet niet dat Jezus daar zeg maar twee dagen aan het woord is geweest. Dan zou hij alleen acht dingetjes hebben gezegd. Zalingsprekingen of zo iets. Dat is natuurlijk onzin. Elk van die dingen werd gebruikt om iets duidelijk te maken. De verduidelijking is weggelaten en daardoor zitten we met een kop van een hoofdstuk, zoiets als "hoe Pieter-Jan een spook zag en vervolgens Maartje haalde."

Ik wil maar zeggen, als je die dingen op je in laat werken, dan moet je ze niet allemaal tegelijk nemen, maar stuk voor stuk. Dan moet je ze in je als het ware laten spreken en dan blijkt dat er toch een ontzettende hoop aan vast zit. Misschien zou je het 't beste zó kunnen zeggen: neem je uitgangspunt van meditatie en dan wel stuk voor stuk en nooit het geheel.

Soms kunnen we zelfs vedantische waarheden terug vinden in het Evangelie van Johannes. We kunnen een deel van een Griekse benadering terug vinden in het Evangelie van Lucas. Je ziet dat daar bepaalde invloeden aan het werk zijn. Uiteindelijk is er maar één waarheid. Een heiden is iemand die het over de bron van de waarheid niet met je eens is. Als jij gelooft dat de Koran de grote openbare waarheid is, dan is de Christen ook maar een arme heiden.

+ Hoe komt de vedantische waarheid in het Johannes Evangelie?

- Er zijn verschillende uitleggingen voor, de meest gangbare is dat Jezus in de periode van zijn trekken, dat is waarschijnlijk geweest

tussen zijn vijftiende en zijn drieëntwintigste jaar, meegereisd zou zijn en dus kennis heeft gemaakt met mensen in een Hindoeklooster, in die gemeenschap. Daarvan bepaalde dingen als het ware heeft onthouden en mede in de leringen die hij aan de twaalf en ook aan de

44 gaf, mede ter sprake heeft gebracht. En dat Johannes dit ziene als een deel van Jezus het als het ware opgewerkt heeft uit zijn uitspraken om deze een bepaalde intonatie, een mystieke achtergrond te geven.

+ vraag over de manier waarop Jezus beschouwd werd.

- We moeten dit zó zien. We zitten in een speciale situatie. Enorme spanning. Dan hoopt iedereen dat er een Verlosser komt. Zoals de nieuwe Russische president, die wordt nu ook als de verlosser van Rusland gezien, nu zover is het nog lang niet. Maar wat gebeurt er dan? Jezus verkondigt die leer, een leer die iedereen gelijk stelt. Die dus een einde maakt aan het verschil van stand. Een einde maakt tussen het verschil tussen vrijen en slaven. Zijn tegenspelers waren in feite de Joodse wetgeleerden, de priesters. En die waren praktisch onmachtig in die tijd.

Er is nog eens iemand die het geprobeerd heeft, bij u waarschijnlijk meer bekend als Ichnaton. Dat was nu toevallig een vorst. Maar die vorst zat met een enorme rijke (ze hadden zich enorm rijk gestolen en ze deden het nog steeds) priesterkaste en die had een plaatselijk Godje, Ammon eigenlijk weten te maken tot de "staatsgod." En ICHNATON voelde dat dit niet juist was, dat God niet één gestalte heeft, maar dat God een werking is en zijn zonneshijn is dan ook een symbool van Goddelijke werking, maar niet een beeld van God.

Maar toen hij dat ging verkondigen kwam hij dus in conflict met de priesters die hun inkomen niet kwijt wilden. Toevallig hadden zij economisch gezien een veel grotere macht en een veel grotere invloed dan Ichnaton en ook een veel grotere macht. Dat was ook één van zijn fouten: niet in geweld geloven. Dat was in die tijd een fout. Het resultaat is dus dat hij ten onder is gegaan met zijn leer.

Jezus is ten onder gegaan. Maar zijn leer was iets dat voor iedereen een oplossing betekende, een innerlijke bevrijding als hij wilde luisteren en gelijktijdig was het ook nog een jezelf onttrekken aan priesterlijk maar zelfs ook ten dele aan burgerlijk gezag. Daarom noemde men het christelijk geloof in het begin ook een slavengodsdienst. En is het onder de eenvoudige mensen in hun nood de oplossing geweest.

Het koninkrijk Gods is in ulieden! Wij zijn niet hulpeloos, wij zijn niet de slaven van Rome of wat ook. Gods Rijk leeft in ons! Dat soort dingen doet het altijd goed. Ja, wij zijn uitverkoren, wij zijn de 144.000! En dan zijn er heel veel mensen die zeggen daar wel bij te willen horen en dan zijn er nog eenvoudige zielen die zeggen er het beste van te hopen. In dat verband, het is net een loterij.

We zijn met miljoenen en 144 duizend winnen er een prijs! Dan kun je denken ja, waarom? De behoefte om vrij te zijn. Het koninkrijk! Wij zeggen ons los van een macht die ons niet bevalt, die ons misschien ook niet altijd even goed behandelt de macht van de staat, de Godsdienst, we hebben onze eigen machtsstructuur, het Koninkrijk Gods en God is met ons en God zal ons behoeden en God zal ons... Maar dat is in het christendom eigenlijk ook.

+ Maar we zijn eigenlijk helemaal niet vrij.

- Ieder mens is vrij, maar een mens acht zich vrij wanneer hij als leer een ander op kan leggen wat hij zelf als juist ziet. Het chris-

tendom veranderde het christen zijn, niet alleen het gevoel van de slaaf ten aanzien van zijn meester en ten aanzien van de situatie en wanneer zijn meest er ook christen werd ontstond er een eigenaardige relatie van een uiterlijke meeste-slaaf verhouding die gelijktijdig een innerlijke verbondenheid en broederschap was. Daardoor is dat christendom ook zo snel uitgebreid. Het was de enig denkbare revolutie. Er waren wel enkele andere denkbare godsdiensten die dat ook hadden kunnen doen, hoor. Neem een inwijdings sfeer bij voorbeeld, Nitras bij voorbeeld. Maar die bestond voornamelijk in het leger.

En waarom? Omdat daar beproevingen nodig zijn en die gaan dus verder zoals soldaat, onderofficier, officier, enzovoort. Daar zat dus iets in wat voor een leger aantrekkelijk was en de meeste aanhangers van de Mitras leer waren dan ook militairen. Maar onder hen had het een heel grote verbreiding omdat het een zin en rede gaf aan de structuur waarin ze leefden. Waar die niet bestaat, is het christendom weer veel beter omdat dat een nieuwe structuur geeft, zonder daarbij de uiterlijke structuur ineens geheel aan te tasten of omver te willen werpen.

+ Gaat het christendom verdwijnen op den duur?

- Kijk, op het ogenblik vereert men dus de mummie van een vroegere waarheid en dat noemt men christendom. Degenen die denken dat ze christenen zijn door dat te doen, zijn dom. Maar aan de andere kant, de waarheid van het christendom leeft aan alle kanten opnieuw op. Het wonderlijke is dat we zelfs delen daarvan aantreffen, één bij voorbeeld van een of andere grootmeester leraar van Hindoe origine. Het aantreffen zelfs van bepaalde delen van bewegingen van de Islam.

Overal klinkt die waarheid door, die waarheid blijft wel bestaan, maar de vorm van zelfverheffing waarin ze zich heeft uitgekristalliseerd, die gaat werkelijk weg.

+ En wat komt daarvoor in de plaats?

- Laten we het zó zeggen: christelijk gezien, na de pausen komt de puze.

Het is bijna afgelopen, ja. Er is grote kans dat er geen paus meer komt na deze. Spreiding en splitsing dat is bijna onvermijdelijk op het ogenblik. Dan zou in onderlinge verdeeldheid een ieder gaan zoeken naar die vorm van christelijkheid, die past bij zijn eigen situatie. En als hij van daaruit dan de benadering van de wereld op de christusleer baseert, krijgen we iets dat beter is dan een kerk en dus hiërarchisch sterk geconstrueerd, in feite God weghoudt van de mens.

Komt dat in het Aquarius tijdperk?

- Het is het einde van het uitvloeisel daarvan.

+ Wie komt er dan de scepter zwaaien?

- Ik denk dat er dan voorlopig weinig scepters gezwaaid zullen worden. Omdat waar éénheid bestaat, het bijna onmogelijk is om eenheid te regeren. Je kunt ze slechts uiten. En als je de eenheid niet meer uit ben je er geen deel van en kun je dus ook niet legeren. Het is de verdeeldheid, waardoor een scepter ontstaat. Wat er met de priesters gebeurt? Ik denk dat er een hoop zullen trouwen en gelukkig worden. Ze zullen ongetwijfeld hun rituelen en een zee van herdenkingsmaaltijden nog lange tijd blijven bewaren, maar daar is ook niets op tegen.

Wat er nog aan kerken over is zal waarschijnlijk eerder een meditatieplaats worden voor velen dan de uiting van een bepaald ritueel geloof alleen. Wanneer we dat dan verder zien, kunnen we aannemen dat er

voorlopig het innerlijk, het mystiek christen zijn veel belangrijker wordt dan het uiterlijk christen zijn. Op het ogenblik dat dat ontstaat zullen er een aantal mensen zijn die niet tot die mystiek kunnen komen. Die gaan dan weer sektes met allerlei gekke ideeën opstellen. Dat krijg je toch. Omdat er zo goed als geen mystiek zit, zijn er zoveel vormen van protestantisme. Het verschilt zelfs van dominé tot dominee. Ook wanneer de ouderlingen het uiteindelijk wel mee bepalen, maar dat loopt van zéér streng woord gelovig tot interpretatief woordgelovig in sommige gemeenten en er zijn er ook bij waar dominee een in feite religieus Hitlertje is dat leeft volgens zijn eigen prioriteiten

Heeft Jezus veel gemediteerd, en op die manier zijn leer gekregen?
 - Dat heeft hij zeker gedaan. Dat kunt u zelf in de Evangelieën terug vinden onder andere in Mattheüs waar staat dat Jezus zich teruggetrokken heeft in de woestijn. Daarnaast zijn er verschillende andere Evangelieën die dus niet erkend zijn, waarin staat dat Jezus met leerlingen de 72, de 44 of de twaalfen zich terugtrok en daar praktisch magisch te werk ging.

Hij riep dus bepaalde krachten als het ware op en liet bepaalde stemmingen beleven en al die dingen meer. Jezus was dus zeker veel meer dan de leraar zoals men hem in de Evangelieën leerde kennen. De aanvaarde Evangelieën.

+ Was hij de levenskunstenaar?

- Aan zijn dood te zien betwijfel ik dat. Ik geloof dat een levenskunstenaar iemand is die het leven naar zijn hand zet. Jezus was iemand die het leven leefde om anderen te geven wat zij wilde hebben en zo in feite zichzelf de slaaf te maken van datgene wat hij zelf wilde zijn.

+ Is hij getrouwd geweest?

- Officieel gehuwd schijnt hij niet geweest te zijn. Hij had in ieder geval een vaste gezellin en daarnaast een aantal vrouwelijke contacten, waarvan we toch aan moeten nemen dat ze niet zo platonisch zijn als men dat graag wil voorspiegelen. Of er ook kinderen zijn gekomen? Daar heb ik nog nooit over nagedacht.

+Vraag over de geestelijke weersverwachting.

- Die is voor verschillende typen nogal verschillend. Perioden van grote neerslagtigheid zijn wij momenteel te wachten, afgewisseld met grote blijmoedigheid en blijheid. Er zal waarschijnlijk een periode van grote daadkracht en ontwikkeling optreden en als we dat dan allemaal bij elkaar pakken en kijken wat er verder nog van terecht zal komen dan moeten we aannemen dat we de volgende paar maanden met onthullingen over rampen van allerlei aard te maken zullen krijgen, maar dat degeen die er rustig onderblijft zichzelf ook in het onverwachte zeer goed kan handhaven. Dat alleen zij, die proberen zich te verzetten tegen dat wat bestaat, in feite in moeilijkheden komt. Voldoende?

Geeft u maar een paar woorden voor het schone woord.

Rust gelatenheid beleven

Nou, daar kunnen we het wel mee doen, ja.

Als je in gelatenheid en rust het beleven afwacht, dan is het resultaat vaak nihil.

Het schone woord.

Al zijnde zoek ik naar omstandigheden, ik zoek in rust want in mij rust het waardevol van alle tijd.

En ik erken gelaten hoe de jaren treden op wat ik was zonder aante tasten ooit mijn werkelijkheid.

Zo - zoek ik verder in mijzelf, mijzelf te kennen en rond mijzelf beweegt het wat de zin is van mijn zijn.

Dan draagik soms gelaten ook de pijn van niet weten, van niet willen hoe het voort moet gaan.

Maar rust blijft toch in mij bestaan, omdat ik weet de ene kracht brengt voort de ene werkelijkheid.

En dat is dan de kracht, die mij steeds steunt, het denkbeeld dat mij voert, geleidt

terwijl ik ga in werelden, die woorden niet omschrijft.

Kunt u het daarmee doen? Dan laten we het hierbij. Mij was het aangenaam. Excuseer me, dat ik die ene vraag niet kon beantwoorden of Jezus kinderen heeft gehad. Ik weet het werkelijk niet en het interesseert me niet. Het heeft niets te maken met wat hij zelf wist.

O ja, het is de tijd, ik moet jullie een goed 1989 wensen. Dat wens ik jullie inderdaad. Dan wou ik jullie nog op het volgende wijzen.

Dat je in die tijd die komt niets zult ontmoeten wat je moet vrezen en altijd weer nabij zult zien wat je toch steeds blijft begeren.

Dat je uit de vrees en het begeren leren kunt hoe je zonder deze altijd toch jezelf kunt zijn.

Zo, dat was dan het wensje, goed uitgesproken blijft alleen nog over de bijeenkomst te sluiten. Nogmaals, het was me een genoegen, als het niet wederkerig was, wil me dat geen genoegen zijn. Ik kan wel zeggen dat het me spijt. Ik heb gewoon mijn best gedaan. Ik wens u allemaal verder prettige avond, goede nachtrust en gezegende huisgang. Bedankt.
